

Asia: VN/1230/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Perheenyhdistämisen odotusaikaa koskeva ehdotus

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta (HYY) ei kannata vuoden odotusaikaa perheen yhdistämiseen. Vaikka onkin tavoiteltavaa luoda opiskelijoille realistinen kuva elinkustannuksista ja arjesta Suomessa, esitetty muutos vaikuttaisi epätasa-arvoisesti eri opiskelijaryhmiin, heikentäisi kotoutumista sekä opiskeluperustaista maahanmuuttoa.

Hallituksen esityksessä linjataan, että jatkossa opiskelijan tulisi oleskella Suomessa vuosi ennen kuin hänen perheenjäsenensä voisi hakea oleskelulupaa. Tämä tarkoittaa, että opiskelija voi pahimmillaan opiskella Suomessa melkein kaksi vuotta ennen perheen yhdistämistä, koska käsittelyajat vaihtelevat kolmesta kuukaudesta jopa yhdeksään kuukauteen. Tämä odotusaika ei kohtelee kaikkia kansainvälisiä opiskelijoita yhdenvertaisesti, sillä osa saapuu Suomeen suorittamaan vain kaksivuotista ylempää korkeakoulututkintoa. Näillä opiskelijoilla ei ole realistista mahdollisuutta saada perhettään Suomeen ennen opintojen loppumista. Eri korkeakouluilla on eri määrä alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon koulutusohjelmia. Tämä lakimuutos suosisi erityisesti niitä korkeakouluja, joilla on enemmän alemman korkeakoulututkinnon ohjelmia tarjolla.

Kansainvälisten osaajien Suomi -raportin (2023) mukaan Suomessa asuva kumppani ja lapset vähentävät todennäköisyyttä maastamuuttoon ja sitouttavat asumaan Suomessa. Vaikeuttamalla ja monissa tilanteissa poistamalla mahdollisuus tuoda puoliso tai lapset Suomeen opintojen ajaksi heikentävät pitovoimaa kansainvälisten opiskelijoiden silmissä. Kansainväliset opiskelijat ovat Suomen tulevaisuuden, talouden ja ikärakenteen kannalta tärkeää työvoimaa, jota pitäisi saada kotoutumaan ja työllistymään maahan entistä paremmin. Lakimuutoksen tapahtuessa perheelliset kansainväliset opiskelijat todennäköisesti hakeutuvat muualle opiskelemaan perheensä kera tai

lähtevät Suomesta opintojensa jälkeen takaisin perheensä luo. Kumpikaan ei ole Suomen kannalta tavoiteltavaa.

Jos odotusaika kuitenkin asetetaan, HYY ehdottaa enintään kuuden kuukauden odotusaikaa siitä päivästä laskien, kun opiskelijalle on myönnetty oleskelulupa Suomeen. Tämä antaisi opiskelijalle mahdollisuuden asettautua Suomeen ja saada realistisen kuvan arjesta ennen perheen saapumista, samalla mahdollistaen perheenyhdistämisen myös ylemmän korkeakoulututkinnon suorittajille.

Ulkomaalaislain ja tutkija- ja opiskelijalain soveltamista koskeva ehdotus

HYY suhtautuu kriittisesti esitettyyn muutokseen. Vaikka alaikäisten opiskelijoiden suojelu on kannatettava tavoite, HYY on huolissaan opiskelijoiden perheenjäsenten oleskelulupien käsittelyaikojen pidentymisestä. Pitkät käsittelyajat luovat epävarmuutta, joka heikentää opiskelijan ja hänen perheenjäsentensä hyvinvointia sekä vähentää Suomen pitovoimatekijöitä. Jos ehdotus hyväksytään, tulee Maahanmuuttovirastolle antaa tarvittavat resurssit oleskelulupien käsittelyyn, jotta käsittelyajat eivät pidenny kohtuuttomasti.

Kielitaitoedellytystä koskeva ehdotus

HYY näkee kielitaitoedellytystä koskevan ehdotuksen olevan tarpeeton ja byrokratiaa lisäävä. Korkeakoulut tarkastavat jo kielitaidon opiskelijavalinnoissaan, joten lisäedellytystä ei tarvita. Lisäksi hallituksen esitys tuottaisi lisätyötä korkeakouluille, jos niiltä vaadittaisiin todistusten tekemistä opiskelijan kielitaidosta vain Maahanmuuttovirastoa varten. Ehdotuksella on suuri riski tulla ylimääräiseksi hankaloittavaksi askeleeksi Suomeen hakeutumiseen.

Toimeentuloedellytystä koskevaa asetuksenantovaltuutussäännöstä ja sen perusteella säädettävää valtioneuvoston asetusta koskeva ehdotus

HYY kannattaa opiskelijoiden toimeentulovaatimuksen tarkastelua ja selkeyttämistä. Kansainvälisten opiskelijoiden tulee olla tietoisia Suomen hintatasosta ja heille on luotava realistinen kuva työmahdollisuuksista. Haluamme kuitenkin nostaa esille, että toimeentulovaatimus on ollut jo aikaisemmin oleskeluluvan ehtona. Tästä huolimatta opiskelijoita on päätynyt vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen. Toimeentulovaatimuksen kirjaaminen valtioneuvoston asetukseen ei tule olla ainoa tapa ennaltaehkäistä toimeentulohaasteita. Asetuksen lisäksi tarvitaan realistista ja tavoitettavaa viestintää elinkustannuksista Suomessa ja oleskeluluvan vaatimuksista.

Muuta lausuttavaa esityksestä

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta tunnistaa kansainvälisten opiskelijoiden oleskelulupiin ja maahantuloon liittyviä ongelmia, kuten huonon ymmärryksen suomalaisista elinkustannuksista ja työmahdollisuuksista. HYY kuitenkin suhtautuu kriittisesti hallituksen esitykseen ja ehdotettuihin toimenpiteisiin, koska muutokset eivät kohdistu todelliseen ongelmaan eli opiskelijoiden puutteelliseen ja väärään tietoon Suomesta. Hallituksen esitys näyttäytyy opiskeluperäisen maahanmuuton esteenä, jonka tarkoituksena on heikentää Suomen vetovoimaa, eikä lisätä kansainvälisten opiskelijoiden määrää tai sitoutumista Suomeen.

Kansainvälisten opiskelijoiden tilanteen parantamiseksi on löydettävä keinoja puuttua itsenäisten koulutusagenttien toimintaan, esimerkiksi rakentamalla saavutettavaa ja vastuullista markkinointia

Suomesta. Kansainvälisten opiskelijoiden houkuttelu ei voi nojata epärealistisiin viesteihin, vaan muun muassa kielitaitovaatimuksista ja työllisyysmahdollisuuksista on kerrottava todenmukaisesti.

HYY haluaa myös tuoda esille, että esitysten voimaantuloajat vaihtelevat, mikä monimutkaistaa muutoksista viestimistä ja tulevat aiheuttamaan epätietoisuutta opiskelijoiden keskuudessa. Maahanmuuttoviraston ja muiden toimijoiden on valmistauduttava viestimään hyvin selkeästi ja tiheästi muutoksista Suomeen hakeutuville opiskelijoille.

Hallituksen esitys tulee jälleen uutena kansainvälisiä opiskelijoita koskevana maahanmuuton kiristyksenä, joita on tällä hallituskaudella tehty useita. Nämä ovat vahingoittaneet Suomen mainetta, vähentäneet pitovoimatekijöitä ja luoneet epävarmuutta maahanmuuttajien silmissä. Lisäksi erilaisten esitysten yhteisvaikutuksia ei ole kattavasti tarkasteltu ja arvioitu Suomen sekä korkeakoulujen kansainvälistymiseen liittyen. HYY kannattaa, että viimeistään kolmen vuoden kuluttua tehdään kattava selvitys erilaisten muutosten vaikutuksista Suomeen hakeutuvista ja saapuvista opiskelijoista, kotoutumisesta, työllistymisestä ja hyvinvoinnista.

Lopuksi HYY haluaa muistuttaa, että Suomi tarvitsee kansainvälisiä opiskelijoita. Orpon hallitus on sitoutunut Talent Boost -ohjelmaan ja korkeakoulutettujen osaajien houkutteluun Suomeen. Hallituksen toimenpiteiden tulisikin kannustaa ja helpottaa Suomeen jäämistä. Vaikeuttamalla maahanmuuttajien mahdollisuuksia rakentaa elämäänsä täällä, hallituksen toimet pahentavat työvoimapulaa, madaltavat talouskasvua sekä heikentävät kansainvälisten opiskelijoiden hyvinvointia.

Kymäläinen Mikko
Helsingin yliopiston ylioppilaskunta - Tiia Niemi